

Butlletí 203

Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia

23 de juny de 2022

En aquest butlletí

- **El concepte del mes:** mobilitat internacional
- **Coneix la Facultat:** Ricard Gomà, reconeixement a l'excel·lència docent a la Facultat
- **La veu de...** Hayad Said
- **Notícies**

Curs 2021/2022: primera edició de la formació en Violència de Gènere a la FCPS

L'assetjament sexual i per raó de sexe al món laboral: una aproximació qualitativa

Exposició de lectures recomanades a la Biblioteca de Ciències Socials

El concepte del mes: mobilitat internacional

Molt sovint, les activitats de Coordinació d'Intercanvis de la Facultat requereixen desplaçaments a universitats *partner*, que són fortament estimulades per les organitzacions europees involucrades amb programes com ara Erasmus. En realitat, ens arriben sovint invitacions per visitar altres centres, i nosaltres també rebem coordinadors d'altres universitats que volen discutir aspectes concrets dels nostres convenis o, simplement, reforçar els lligams existents. Un dels centres amb què més hem intensificat darrerament els intercanvis és la Universitat de Konstanz, al Sud d'Alemanya. La Facultat de Ciència Política i Administració Pública d'aquesta universitat es troba en els principals rànquings europeus, malgrat tractar-se d'una població petita i perifèrica.

Konstanz, o Constança, és una ciutat petita i agradable, a la vora d'un famós llac del mateix nom i a tocar de la frontera suïssa. Com a curiositat, puc dir que és una de les poques ciutats alemanyes que han mantingut la seva arquitectura tradicional. Això es deu al fet que, durant la Segona Guerra Mundial, van decidir no pintar les finestres de negre i mantenir els llums oberts durant la nit. Els aviadors aliats la confonien així amb una ciutat suïssa i no la van bombardejar. Això ha convertit Konstanz en un gran atractiu sobretot per al turisme alemany, i li dona un caràcter ben especial.

Malgrat les seves reduïdes dimensions, compta amb una universitat molt activa, especialment en el camp de la Ciència Política, i estimula molt els intercanvis Erasmus i intercontinentals entre els seus estudiants. A la Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia de la UAB cada any rebem i enviem com a mínim algun estudiant a aquesta universitat, i gairebé sempre en rebem algun. Aquest curs hi hem enviat l'Elisabet Gamell Rodríguez i l'Àlex Mayo Alcover, tots dos del grau de Ciència Política i Gestió Pública, i ens n'han enviat el Marc Stier Damases i en Jeremias Enrique Kleine, tots dos també de Ciència Política. Per al curs proper, 2022-23, tenim previst enviar-hi un alumne, el Ferran Vicente Soler, i m'han confirmat que rebrem com a mínim un estudiant de Konstanz, Trinidad Alvarado.

El dia 20 de maig vaig acudir a les meves cites amb el personal de la *Universität Konstanz*. Em van rebre en Jacopo Mariotto, Coordinador Erasmus + del departament de Ciència Política i Administració Pública, i la Piret Sharinghousen, de la mateixa oficina. Vam estar parlant del funcionament del nostre conveni, del qual ens hem mostrat satisfets per totes dues bandes, i de la possibilitat d'ampliar-lo als programes de Màster. També vam parlar de possibilitats d'estimular els intercanvis a nivell de professorat i PAS, que per totes dues bandes veiem possibles, encara que difícils ara per ara. També hem intercanviat informació sobre les nostres experiències durant el període de crisi sanitària motivada pel virus COVID19, i dels recursos que hem utilitzar per fer-hi front. La conversa va ser cordial i animada, durant més d'una hora, i va incloure l'intercanvi d'obsequis per totes dues parts. Més endavant, la Piret Sharinghousen va enviar un detallat correu amb tota mena d'informació útil per als futurs estudiants d'intercanvi entre els nostres centres.

En acabat, em vaig reunir amb els nostres estudiants, l'Elisabet Gamell i l'Àlex Mayo. Tots dos es van mostrar satisfets per la visita i van estar explicant la seva experiència d'intercanvi, que van declarar altament satisfactòria. Creuen que la Universitat de Konstanz aporta un alt nivell de qualitat i un ambient tranquil i estimulant. L'Elisabet ja duia algun coneixement d'alemany, l'Àlex ha seguit algun curs de llengua durant la seva estada, però tots dos diuen que hi ha una oferta d'assignatures en anglès més que suficient per les seves necessitats.

Després de veure i parlar amb els estudiants, em va rebre en Werner Palz, Coordinador d'Intercanvis Internacionals i de programes de Màster, amb qui vam estar parlant durant una bona estona sobre la possibilitat d'ampliar el conveni a altres àrees, com ara els postgraus. En Werner s'hi mostra entusiasta, i vam quedar per acabar de parlar d'aquest tema durant una visita que ha de fer a Barcelona per un congrés el proper mes de setembre.

Tot plegat, va ser una visita productiva i enriquidora, que crec que va deixar satisfets tots els participants i que pot haver establert els fonaments per reforçar la col·laboració entre tots dos centres. Vull recalcar la satisfacció expressada pels estudiants pel fet d'haver estat inclosos en la visita. Fins i tot s'han ofert per col·laborar amb qualsevol oportunitat futura, inclosa la informació eventual per a futurs estudiants de la UAB a la Universitat de Konstanz.

Per acabar, voldria esmentar que vaig arrodonir el viatge entrevistant-me a Suïssa, diumenge següent, amb en David Bermejo Salvador, alumne d'intercanvi de la Facultat que està en aquest moment a Zuric i a qui dirigeixo el TFG. En David també va agrair que el visités durant aquesta estada, i vam aprofitar per discutir les peculiaritats del seu intercanvi i de les pràctiques que té previst fer a Zuric. Per part meua, com a Coordinador d'Intercanvis, sempre és un plaer anar a veure els estudiants que tenim escampats pel món i comprovar com els prova l'experiència de realitzar intercanvis o qualsevol altra oportunitat que els hagi dut a conèixer nous horitzons.

Francesc Serra

Vice-degà d'Intercanvis i de Relacions Institucionals

Coordinador d'Intercanvis/Erasmus

Coneix la Facultat: Ricard Gomà

Aquesta vegada hem entrevistat en Ricard Gomà, premi a l'excel·lència docent 2022 de la Facultat. Actualment, és professor de Ciència Política a la Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia i investigador a l'Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP-UAB) i a l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB), en el que des del 2015 és el director. Va ser també tinent

d'alcalde d'Acció Social i Ciutadania (ICV-EUiA) a l'Ajuntament de Barcelona i membre de Barcelona en Comú.

Es va llicenciar en Dret l'any 1987 i va arribar a la facultat per a realitzar el doctorat just quan aquesta començava la seva activitat; "eren els primers estudis en ciències polítiques i sociologia en la universitat pública de Catalunya en un període democràtic", destaca. Valora que, segurament, va optar més fàcilment a la plaça de professor titular, ja que eren poques les persones graduades en Ciència Política i Sociologia en aquell moment.

Segons comenta, no va ser una qüestió estrictament vocacional el que el va conduir a exercir de professor sinó que més aviat ha estat "una relació que ha anat creixent i madurant"; "sempre m'havien interessat les ciències socials, el coneixement de la realitat social i política i poder vincular-ho al compromís i a la pràctica, i segurament a partir d'aquesta inclinació vaig descobrir que el món de la docència m'agradava i més que agradar-me ara m'apassiona". A més a més, afegeix, sempre ha tingut la sensació que en la relació docent l'enriquiment ha estat mutu, però que ell ha rebut més del que ha pogut aportar.

Des de sempre, Gomà ha estat implicat a la Facultat, tant en docència com en recerca; "he fet docència sobretot a primer. Em sembla que és una experiència extraordinària veure les persones que entren a la facultat, tot i que també faig docència amb especialització en l'itinerari de polítiques públiques en doctorats i màsters, mirant de vincular molt la docència amb la recerca". De fet, la recerca ha estat un pilar essencial en la seva trajectòria; "d'una banda, sempre m'he mogut en el terreny que anomenem 'anàlisi de les polítiques públiques' i, sobretot, d'aquelles polítiques més vinculades al govern de la proximitat, al municipalisme, a les ciutats, als barris, tant des del punt de vista social com des del punt de vista urbà, segurament perquè sempre he entès més la política des de les polítiques i no des dels partits o els lideratges. D'altra banda, també l'estudi que anomenem 'acció col·lectiva': els moviments socials, les experiències de participació ciutadana, d'innovació democràtica, entre d'altres. Aquests han estat els dos camps en els quals hem anat avançant en termes de recerca".

De fet, actualment és investigador de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP-UAB) on, segons afirma, actua com un investigador més i és amb el que sempre ha vinculat la seva recerca; "recentment hem publicat un llibre molt interessant que hem realitzat amb una xarxa de més de 30 grups d'investigació d'Amèrica Llatina i del sud d'Europa sobre les dinàmiques de suport mutu com a resposta als impactes socials de la pandèmia", comenta. També és el director de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB) des de finals de 2015 amb el que treballen per estudiar les polítiques públiques i les desigualtats socials, les dinàmiques de mobilitat i la governança, amb un fil conductor que són les ciutats i l'àrea metropolitana; "aconseguim tenir un coneixement de les ciutats i de la realitat metropolitana que crec que és rellevant i que intentem posar al servei de millorar i innovar amb les polítiques públiques i de poder enfortir el teixit social i els moviments socials". Afegeix que són "espais per poder aprendre permanentment dels meus companys i de tots els investigadors amb els quals treballo i que em permeten desenvolupar una investigació molt vinculada a la realitat social, [...] la investigació ha de ser rigorosa, però ha de tenir un fort compromís per a la transformació social i aquests dos espais comparteixen aquesta idea [...] la investigació és important si és socialment rellevant i és útil perquè la societat millori i pugui fer front als reptes socials".

A més a més de la recerca, també ha estat vinculat a la política; "sempre he intentat portar a les aules persones implicades en les polítiques i gestió públiques i en aquell moment teníem molta relació amb diferents ajuntaments i grups parlamentaris i van demanar des d'Iniciativa per Catalunya

Verds la possibilitat de col·laborar amb ells i a poc a poc m'hi vaig anar vinculant fins que vaig acceptar la possibilitat d'anar a una llista electoral a l'ajuntament de Barcelona i a partir d'aquí tenir responsabilitats de govern en matèria de polítiques socials, [...] és un pas que mai m'hagués imaginat fer, que és una mica el que m'ha passat sempre". Destaca que per a ell va ser un repte estimulant i que trencava amb la pressuposició que existeix sobre la distància entre facultats de ciència política i la realitat política o de les polítiques públiques; "tenir una experiència de pont entre aquestes dues realitats, podia ser interessant i alhora la podia abocar a la facultat mentre es donava l'experiència i també després".

Destaca que ha intentat sempre que la feina com a docent fos compatible amb el fet de poder conèixer altres entorns i universitats, segurament amb una doble vinculació: d'una banda, amb les universitats angleses i escocesses i de l'altra amb Amèrica Llatina: "ens ha semblat que més enllà del món anglosaxó, conèixer i compartir els coneixements més del sud ha estat sempre molt interessant, fins i tot més enllà de la universitat, experiències més vinculades a l'activisme social o comunitari a llocs com Nicaragua [...] he après molt i posteriorment sempre he tingut la voluntat de compartir aquests aprenentatges a la facultat i que l'enriquiment es fes grupal i col·lectiu [...] el component col·lectiu i el treball en grup ha estat el que ha donat sentit a la meva trajectòria", afegia.

Segons Gomà, cada generació que arriba a la facultat millora: "al llarg dels anys s'ha produït una eclosió de la diversitat de perfils que arriben i això és extraordinari. Els mateixos bagatges personals, culturals, lingüístics, religiosos, són més i més diversos i això fa que sigui una experiència enormement estimulant. També la pròpia millora dels ensenyaments primaris i secundaris ha fet que els alumnes arribin amb uns bagatges formatius i una capacitat de reflexió cada vegada millors". Tot i això, creu que aquesta valoració no és incompatible amb el fet de ser conscients dels problemes de desigualtats socials com les segregacions urbanes que obstaculitzen l'accés a la universitat; "també existeixen problemes amb l'ensenyament secundari en barris vulnerables que fa que les trajectòries formatives siguin desiguals, els propis impactes de les diferents crisis fins al moment han propiciat que els problemes aflorin des del punt de vista de la mateixa salut emocional en gent jove, les expectatives són complicades, i així seguiríem. Però crec que hem d'entendre que el joc de problemes i oportunitats va canviant".

Aposta per una docència que parteixi molt de l'experiència vital, amb mètodes més aviat inductius i de participació i valora que "és important fomentar la curiositat": "abans, les trajectòries abans eren més lineals, no obstant això crec que hi ha una realitat que ha vingut per quedar-se que és aquesta complexitat i fragmentació que difícilment té marxa enrere. Això no vol dir que hàgim de resignar-nos a viure aquesta nova complexitat des de la precarietat o la falta d'expectatives sinó que hem d'inventar la manera que aquesta complexitat es pugui transitar amb elements de suport i de dignitat des del punt de vista de les feines i de les condicions laborals i salarials i aquí està clar que hi ha una gran feina a fer".

Felicitats Ricard pel premi a l'excel·lència docent 2022!

Laura Dueñas

Becària de Comunicació

La veu de...

Hayat Said, guanyadora del premi als millors Treballs Fi de Grau amb perspectiva de gènere

En la darrera edició del premi als millors Treballs Fi de Grau amb perspectiva de gènere convocats per l'Observatori per la Igualtat de la UAB, entre les guanyadores s'hi troba l'**Hayat Said**, graduada en Sociologia per la nostra facultat que va presentar el treball "**Com t'imagines la vida amb 30 anys? Joventut, projectes de futur i vida quotidiana**". Des de la facultat hem volgut conèixer amb més profunditat la seva experiència.

En el seu TFG, l'Hayat analitza com algunes variables del context social del jovent es relacionen amb la constitució del projecte de vida, principalment pel que fa a aspectes quotidians (família i temps d'oci). Des d'una perspectiva interseccional, documenta els projectes d'onze joves amb edats d'entre 18 i 28 anys i analitza la seva relació amb les variables de gènere, edat i classe social: "la més difícil per considerar els indicadors va ser la classe social", afirma.

Segons comenta, el treball resultant és el que és perquè va anar evolucionant: "sabia cap on volia anar, però va ser amb el temps i amb l'ajuda de la meva tutora, l'Anna Tarrés, que per a mi ha estat una gran mentora i m'ha marcat personalment, que el vaig anar encaminant". Al principi volia fer-lo sobre educació, però en fer la primera observació va sentir parlar unes noies de 17 anys que comentaven la intenció de venir a estudiar a Barcelona i l'Hayat va pensar "que seria més divertit aprofundir en això".

En aquell moment, l'Hayat estava estudiant com el context social i la posició que ocupes et marca el projecte de futur i va voler-ho aplicar a la vida quotidiana; "**d'alguna manera volia veure com influïa, si la gent s'imaginava tenint temps lliure o no, si pensaven que veurien molt als seus amics o no o quina posició ocuparia la família en el seu projecte de vida**".

Destaca tenir la sensació d'haver preguntat molt sobre família; què entenia la gent com a família, si s'imaginaven formant-ne una o quin paper ocuparia. Tot i que en la majoria de casos s'imaginaven amb el que podríem entendre com a família nuclear clàssica, en el discurs general i independentment de l'edat, **la parella jugava un paper força secundari**: "era com si 'idealment m'imagino amb una parella i la meva família, però si no hi ha la parella no passa res', no hi havia tabú sobre el divorci o el fet de formar una família sola [...] **era com un model clàssic, però descentralitzat [...] es parlava de la parella amb termes més aviat organitzatius que no fruit de l'amor**", assenyalava.

Una de les coses que més la va sorprendre va ser la percepció general en el jovent de cert **sentiment de desolació en termes de futur**: "la primera reacció quan començava les entrevistes moltes vegades era bufar quan els hi deia que parlarien del seu futur". A més a més de trobar-se en un moment àlgid de la pandèmia de la Covid, els joves també feien molta referència a la situació d'emergència climàtica; "estàvem en un punt on tothom se n'estava adonant que realment pots fer plans i que canviïn d'un dia per l'altre, però no crec que els resultats haguessin variat gaire si no haguessim estat en mig d'una pandèmia".

Entre tanta angoixa pel futur, l'Hayat va determinar que aquesta **es feia molt més palpable en el gènere femení**, que va ser una de les conclusions del seu treball. En concret, destaca **el cas d'una noia de divuit anys que estava a punt de fer els exàmens de selectivitat i que, durant l'entrevista, va arribar a afirmar que "se sentia angixada per la vida"; "realment em va sobtar" valora l'Hayat.**

Es va presentar al premi de l'Observatori perquè la seva tutora li va proposar i afirma que en cap moment va tenir aspiracions de guanyar; "vaig pensar que en el meu cas la qüestió del gènere era un tema transversal i que no guanyaria, però potser ha estat això el que els hi ha semblat interessant al jurat".

Actualment, l'Hayat treballa de **tècnica de joventut a l'ajuntament de Manresa i afirma estar molt contenta**: "quan vaig fer el TFG m'interessava molt la joventut perquè també m'hi sentia involucrada, però no m'imaginava encarrilar la meua vida cap aquest sector". Valora el seu pas per la Facultat com "profitós en termes d'aprenentatge però dur en el moment de compaginar-ho amb feina i vida social". Per ella, el TFG va ser la "**reconciliació amb el fet que podia estar fent un treball que m'agradés com a assignatura**". A més a més, afegia; "m'he estimat molt la carrera i la facultat, sento que he après i he crescut moltíssim".

Felicitats pels teus èxits Hayat, la facultat sempre serà casa teua i t'animem a seguir treballant per aconseguir tot allò que vulguis!

Laura Dueñas

Becària de Comunicació

Notícies

Curs 2021/2022: primera edició de la formació en Violència de Gènere a la FCPS

Dimarts 21 de juny de 2022 va tenir lloc a la FCPS la primera edició del curs de formació en VdG a la universitat, dirigit específicament al personal docent de la facultat. Més de 60 persones inscrites, majoritàriament PDI, algunes representants d'altres facultats, però també membres del PAS, hi van participar amb intervencions de gran rellevància. L'aula 7 estava gairebé plena i amb gran diversitat d'assistents: professorat júnior i sènior, permanent, associat, postdoctoral, de sociologia, ciència política i relacions internacionals. Totes i tots érem allà per parlar de com prevenir un problema existent a la universitat: la violència de gènere. Aquest interès demostra la necessitat que tenim de saber com actuar davant situacions d'assetjament sexual i de conèixer les actuacions basades en evidències científiques que tenen èxit per superar-les.

Acadèmiques del més alt nivell científic com les catedràtiques de la UB Marta Soler i Rosa Valls, i el professor de la URV Oriol Ríos, van aportar evidències científiques sobre recerques estatals i internacionals, així com les actuacions que s'estan implementant des de fa dècades en les millors universitats del món. En aquesta primera taula sobre "ACTUACIONS D'ÈXIT INTERNACIONAL I LA SITUACIÓ A LES UNIVERSITATS CATALANES", moderada per la professora de Teresa Sordé com a presidenta de la comissió d'igualtat, també hi va participar Mar Joanpere, professora de la URV, membre i participant a la fundació del moviment [MeToo Universitat](#). El seu testimoni, clar i impactant, mostrava, d'una banda la rellevància de donar suport a les víctimes i a les víctimes de violència de gènere aïlladora en el context universitari; i d'altra banda la necessitat d'incloure la veu de les víctimes en qualsevol tipus de formació que es faci a la Universitat sobre aquest camp.

Podem intervenir de moltes maneres per protegir a les víctimes: escoltant amb empatia i donant suport, informant als responsables i/o acompanyant, respectant sempre les decisions de qui pateix la violència. Aquesta actitud *Upstander* marca la diferència de les millors universitats científicament i humana. Compartir informacions, evidències, dubtes i solucions ens va donar eines per fer front a les situacions d'assetjament que ens puguem trobar o de les que en puguem tenir coneixement. *Its on us, Talk to someone* o recomanacions com no parlar sobre/de les víctimes, són tan clares com senzilles de complir. Ara bé, per a que ho puguem fer cal un compromís de la nostra institució que ens ampari quan ens atrevim a defensar-les.

Després d'un breu descans va arrencar la segona taula, centrada en el marc de la nostra universitat, i titulada "COM HA D'ACTUAR EL PROFESSORAT DAVANT UN CAS D'ASSETJAMENT SEXUAL". Les intervencions de la secretària general i responsable d'igualtat de la UAB, Esther Zapater, i de la directora de l'Observatori per la Igualtat, Maria Prats, van aportar informació relativa al marc normatiu i institucional, i als circuits, mecanismes i recursos amb els quals s'ha anat dotant la UAB els darrers anys. A continuació van venir les intervencions de tres deganes d'àmbits diferents (ciències, psicologia, i ciències polítiques i sociologia) que ens trobem gestionant centres docents i assumint la responsabilitat del que hi passi dins. Gemma Garcia, Tatiana Rovira i jo mateixa, vam abordar el problema de la violència de gènere visibilitzant quines són les mancances en la política de

la universitat i les principals barreres que ens trobem tant per prevenir com per ajudar a les víctimes a ser supervivents. Per exemple, una *policy* UAB podria establir que davant una relació consentida entre professor/alumne, calgui avisar per tal d'evitar la relació de poder que aquesta posició implica; o especificar que per garantir un acompanyament constant a les víctimes des de l'empatia, la credibilitat i el no qüestionament, es protegirà a qui protegeix emparant-se amb els conceptes de violència de gènere aïlladora i violència institucional que ja estan inclosos a la llei [17/2020](#).

Tot i les dificultats i resistències, de manera individual o bé conjuntament, sempre podem actuar i fer alguna cosa per millorar els nostres procediments. La FCPS té ja un [protocol de comunicació contra la violència de gènere](#) que ens ajuda a saber què podem fer si tenim coneixement d'un cas d'assetjament sexual. Aquesta ha estat una passa endavant per avançar en el nostre objectiu de contribuir a fer que la nostra universitat sigui més segura i més lliure, per a que el nostre alumnat pugui exercir el seu dret a estudiar sense por ni coaccions. Aquesta és condició *sine qua non* per parlar de qualitat i excel·lència docent, i per mantenir-nos en els rànquings internacionals.

Després de tres hores de reflexió conjunta ens podem felicitar per aquesta acció formativa, útil i necessària que no només dona eines al professorat per protegir i acompanyar les víctimes sinó que també ens situa com a potencials *Upstanders*, valents/es i excel·lents com a persones i com a acadèmics/ques.

Olga Serradell

Degana

[L'assetjament sexual i per raó de sexe al món laboral: una aproximació qualitativa](#)

El Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball ha realitzat l'estudi *L'assetjament sexual i per raó de sexe al món laboral: una aproximació qualitativa* per encàrrec de la Direcció General d'Igualtat del Departament de Treball, Afers socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya. L'estudi ha estat dirigit per la Sara Moreno Colom en estreta col·laboració amb el Vicent Borràs Català i el suport de la Carme Jiménez i la Lídia Peidro.

L'objectiu principal és desenvolupar una aproximació qualitativa a l'assetjament sexual i per raó de sexe a fi de conèixer les percepcions, les experiències i els imaginaris socialment compartits que formen part del fenomen en el món laboral. Concretament, s'analitza el rerefons sociocultural que actua com a context i suport de la seva existència i persistència més enllà de la seva quantificació. Els objectius específics inclouen identificar, descriure i explicar els factors socials que fan possible el fenomen, així com els elements de canvi i continuïtat que s'han donat al llarg dels últims anys.

El punt de partida és la idea que l'assetjament sexual i per raó de sexe és una realitat històricament present en el món laboral que emergeix com a problema social en el moment que s'identifica i es consensua un terme per a designar-lo. Posteriorment, la regulació normativa motiva la seva definició a partir de tipificar les conductes, però deixant en la penombra aspectes cabdals per a la seva comprensió en termes de causes i conseqüències. Per això, es desenvolupa una estratègia metodològica qualitativa basada en la tècnica d'investigació del grup de discussió a fi de captar percepcions, imaginaris i raonaments que emparen les situacions de violència, abús de poder i sexisme dins de l'àmbit laboral. En concret, es realitzen vuit grups de discussió definits segons les variables: gènere, experiència laboral i categoria socioprofessional.

Els resultats obtinguts permeten aprofundir en el coneixement del fenomen i formular recomanacions per a la intervenció. En termes generals, s'observa una contradicció entre el discurs, l'imaginari i la pràctica: es posa de manifest un canvi discursiu que no coincideix amb l'experiència laboral de les dones. Sota el paraigües del sexisme que impregna les relacions socials a la feina, elles segueixen sent objecte de comportaments, actituds i comentaris ofensius, irrespectuosos i grollers. El pes dels rols i els estereotips tradicionals de gènere en l'imaginari socialment compartit configuren el rerefons sociocultural que actua com a context de l'assetjament sexual i per raó de sexe al món laboral. Es tracta d'una pràctica que continua emmascarada entre dinàmiques relacionals quotidianes que es perceben com inofensives tot dificultant la identificació del problema.

El principal factor de canvi fa referència al discurs que les dones i els homes comparteixen sobre l'assetjament sexual i per raó de sexe. Es parla més obertament d'un fenomen construït socialment com a problema que, discursivament, ni elles ni ells toleren. Tanmateix, aquests discursos no traspuen en el terreny de l'acció on l'assetjament persisteix com una discriminació que travessa la realitat laboral: se'n parla més però no es veu. La contradicció entre el que es diu i el que es fa posa de manifest fins a quin punt rebutjar verbalment l'assetjament no és suficient per denunciar-lo i erradicar-lo.

L'explicació d'aquesta contradicció rau en la continuïtat d'un imaginari social tradicional i l'existència de universos simbòlics que actuen com a referent en les relacions que tenen les dones i els homes: dos mons, el femení i el masculí, que coexisteixen però no es comuniquen. D'una banda, els rols i els estereotips de gènere condicionen les relacions, els comportaments i les actituds a la feina. La matriu que dibuixa aquest imaginari amb les pràctiques configura l'univers simbòlic que aixopluga l'assetjament sexual i per raó de sexe. D'altra banda, les dones i els homes no comparteixen el mateix univers simbòlic: les representacions entorn de les relacions laborals, afectives i sexuals juntament a la manera d'actuar i afrontar-les s'expressen, es viuen i es perceben segons el gènere. Alhora que són un clar reflex de les desigualtats que persisteixen en tots els àmbits de la vida quotidiana.

El conjunt dels aspectes simbòlics analitzats contribueix a fer invisible l'assetjament sexual i per raó de sexe en el món laboral. Aquesta manca de visibilitat ajuda a la persistència del fenomen en la mesura que respon a una doble dificultat: de percepció i de denúncia. En primer lloc, les dificultats per identificar el fenomen s'expressen en forma de confusió entre allò laboral, afectiu i sexual, així com s'expliquen pels discursos de la culpa femenina, construïda sobre la base de la provocació i la mentida, i el victimisme masculí, construït sobre la base del desconcert i la broma. La persistència dels imaginaris tradicionals dona lloc a la naturalització i normalització de determinades actituds i comportaments que impliquen les situacions d'assetjament. D'aquesta manera, el sexisme i l'abús de poder actuen camuflats entre pràctiques quotidianes que es consideren inofensives però que serveixen de plataforma per la persistència del fenomen. En segon lloc, al costat de les dificultats de percepció, apareixen les dificultats de denúncia que evidencien els límits del marc normatiu.

L'abordatge legal no constitueix un factor suficientment eficaç per transformar els imaginaris patriarcals, apropar els universos simbòlics i millorar la identificació del fenomen. El canvi de discurs no troba la seva traducció pràctica i esdevé una coartada per la persistència del sexisme que fonamenta les situacions d'assetjament al marge del marc normatiu. Negar, minimitzar o naturalitzar els comportaments, actituds i comentaris irrespectuosos cap a les dones és causa i conseqüència de les dificultats de denúncia.

En definitiva, les dificultats de percepció de l'assetjament sexual i per raó de sexe s'expliquen pel pes dels rols i els estereotips tradicionals de gènere associats als comportaments i actituds que tenen lloc dins de l'àmbit laboral. Així com, per la coexistència de dos universos, el masculí i el femení, que no es comuniquen i, per tant, no tenen elements suficients per interpretar-se. Tanmateix, les dones queden preses en la trampa del patriarcat i atrapades pels tentacles sexistes fins el punt que es fan ressò de la culpabilitat femenina i el victimisme masculí. En aquesta tessitura on la lògica patriarcal busca capgirar els rols, reclamar límits per sortir del parany no sembla ser suficient per combatre les estructures sexistes, entre altres raons, perquè persisteix el mur simbòlic que silencia a les dones.

Finalment, el conjunt de resultats serveix de base empírica per apuntar quatre àmbits d'actuació a tall de recomanació: abordatge integral i específic des del món del treball; transformació dels imaginaris socials sexistes; millora de la identificació i la percepció del fenomen; i, replantejar l'atenció integral a la víctima des de l'acompanyament, la reparació i les garanties.

Sara Moreno Colom i Vicent Borràs Català

Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball (QUIT) – Institut d'Estudis del Treball (IET)

Referència

Moreno, Sara; Borràs, Vicent; Jiménez, Carmen; Peidro, Lúdia (2021). *L'assetjament sexual i per raó de sexe al món laboral: una aproximació qualitativa. Informe de recerca:*

<https://ddd.uab.cat/record/258462>

Exposició de lectures recomanades a la Biblioteca de Ciències Socials

El propassat 23 d'abril amb motiu de la celebració de la diada de Sant Jordi, el Vicedeganat de Comunicació va fer una crida a alumnes, PDI i PAS per tal de rebre suggeriments de lectures recomanades. Les recomanacions, d'allò més variades i interessants es van recollir i publicar al **Butlletí de la Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia**, núm. 201.

En aquesta mateixa edició també es van recollir les recomanacions lectores d'alumnes de grau, màster i doctorat (actuals i llicenciats) a la secció “**La veu de...**”

Totes aquestes propostes, recollides en aquest Butlletí per la Vicedegana de Comunicació, Professionalització i TGF i professora de Sociologia, Dafne Muntanyola son un reflex de criteris, gustos i opcions de caire ben divers i per aquesta mateixa raó, tan interessant.

Clàssics de sempre, novel·la històrica i contemporània, contes per a infants (o no tant...) novel·la negra, còmics ,els imprescindibles o “must”, manuals, assajos... trobem una mica de tot!

La **Biblioteca de Ciències Socials** ha volgut fer un recull d'aquestes recomanacions donat que opinem el mateix que la Vicedegana: *la lectura és quasi un hàbit de primera necessitat i per tant hem pensat que seria una bona cosa recollir aquestes propostes i materialitzar-les.*

És ja un costum que abans de marxar de vacances la Biblioteca prepari una exposició presencial amb una selecció de lectures. Son llibres que oferim per gaudir durant l'època de descans i amb una temàtica que mirem sigui el més atractiva possible: un tastet de cuina, guies de viatge, novel·les de viatges, etc...

Aquest estiu, recollint la proposta del Vicedeganat, hem pensat d'oferir una proposta derivada de les recomanacions de Sant Jordi i exposar els títols disponibles al fons de la nostra Biblioteca i que han estat suggerits per molts de vosaltres, *un tast d'aquest consum literari de caire heterogeni.* Com ho veieu?

Teniu a la vostra disposició tota aquest lectura seleccionada a l'entrada de **la Biblioteca de Ciències Socials** on tenim l'expositor presencial. Trobareu aquestes recomanacions així com la figura d'alguns personatges ficticis que també ha trobat finalment la seva “lectura perfecta”, tothom té dret a gaudir d'unes vacances lectores!

Veniu a visitar el nostre expositor, doneu una ullada a les recomanacions dels vostres companys i companyes i endueu-vos en préstec el llibre que vulgueu, solament cal que us adreceu al taulell de la Biblioteca amb el vostre carnet de la Universitat

Si per Sant Jordi no vau trobar el moment, ara és la vostra!

Feliç estiu i feliç lectura

Biblioteca de Ciències Socials

Escriu-nos!

Trobaràs totes les notícies a la [web de la Facultat](#) i a les xarxes socials [@politiques](#)

Si ens vols enviar informació perquè la puguem incloure en el butlletí, fer-ne difusió a les xarxes socials o fer-ne una notícia per la web:

Vicedeganat de Comunicació, Professionalització i TFG

comunicacio.fcps@uab.cat